

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

S[e]c[undu]m est sp[iritu]alis declaratio[n]is.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

super Missus est Fo. CXXXVI

diuinitas cum dicitur: hic erit magnus
et filius altissimi vocabitur. Secundo re-
galis eius auctoritas cum dicitur: et da-
bit ei dominus deus sedem dauid patris
eius et regnabit in domo iacob. Jacob
quippe supplantator interpretatur. In his
igitur omnibus qui sunt veri supplanta-
tores mundi: carnis et demonis regnat
dominus iesus. Tertio agitur regni huius
ius eternitas. cum dicitur. et regni eius
non erit finis. Danielis. viij. Potestas ei
potestas eterna que non auferetur. et re-
gnum eius quod non corrumpetur.

Tertia est nouitas prorsus inexple-
cabilis operationis que agitur in
euangelio. cum dicitur. Dixit autem
maria ad angelum. Quomodo fiet istud.
et. vsq; ibi. Fiat mihi sicut uerbum tuum. Ubi
contemplanda sunt tria precipua mysteria

Primum est mysterium uirginalis in-
quisitionis.

Secundum est spalis declarationis.

Tertium est mysterium finalis conclu-
sionis.

Primum igitur est mysterium

uirginalis inquisitionis. Cum enim ange-
las uirginem saluasset et eam multiplici-
ter commendasset et diuinitatem eius uero co-
muniuicium nunciasset: tunc gloriosa uirgo di-
xit ad angelum humiliter quidem atq; mo-
desto sermone. Quomodo fiet istud quonia
uirum non cognosco: Ubi dicit Ambrosi-
us. Non dubitat esse faciendum quod
quomodo fieri possit inquit. Legerat ma-
ria. Ecce uirgo concipiet: et ideo credidit
hoc futurum: sed quomodo fieret an non
legerat. Hec Ambrosius. Dixit igitur.
Quomodo fiet istud quoniam uirum non
cognosco. Glosa. i. in uirginitate mea ma-
nere sibi disposuit. Ubi dicitur quod si
fuerit ei? Istia. Licet ei purgata licet saluata ab angelo
et multipliciter commendata: licet filium
paritura: mansit tamen semper in propo-
posito uirginitatis: et uideretur potius uel-
le non habere prolem qm perdere uirgini-
tatem. Et ideo querit de modo quo ipsa
esset conceptura. Proverb. xxxij. Dulce
rem fortem quis inuenit. Ecclesiastici.
quinto. Esto firmus in uia dei: quod con-
tra dicitur. j. Timothei. quinto. Conuer-

se sunt retrosum post sathanam. Et ibi
dem. Habentes damnationem quia prima
fidem irritam fecerunt. Querere autem
solent aliqui an fuerit uerum matrimonium
inter mariam et ioseph: cum beata uirgo
semper habuerit firmum propositum
manendi in uirginitate sua. Ad quod
respondet magister sententiarum in. iij. di-
stinctione. xxx. q. inter maria et ioseph fuit
uerissimum matrimonium. Ubi allegat Au-
gustinum di. q. inter eos fuit perfectum con-
iugium: perfectus quidem in sanctitate. San-
ctiora enim sunt coniugia pari uoto con-
tinentium. De hoc etiam habetur. xxxij.
questione. ij. cap. Institurum. Quomodo
autem potuerit esse uerum matrimonium
declarat doctor subtilis in. iij. distinctione
xxx. di. q. in contractu matrimonij est mu-
tua datio corporum ad copulam carnalem
non nisi sub conditione implicita scilicet si pe-
tatur. Unde contrahentes cum propo-
sito statim uouendi castitatem uere contra-
hant. Ubi ergo certitudo simpliciter et
nuncq; petet carnal copula: ibi contractus
matrimonij in nullo preiudicat uoto casti-
tatis. Hic autem fuit talis certificatio.
Et quo enim habemus Barthel. j. q. an-
gelus instruxit ioseph: di. Noli timere ac-
cipere mariam coniugem tuam et. Dul-
tomagis indubitanter concluditur qd ipa
per angelum uel immediate a deo anteqm
desponsaretur ipsi ioseph fuit certitudina-
liter edocta. Noli timere accipere ioseph
uirum iustum in coniugem. Ecce enim
spiritus sanctus dabit eu tibi in custodem
et testem uirginitatis tue: qui tecum pa-
ri uoto continebit.

Secundum est mysterium spe-
cialis declarationis: quod ponitur in eu-
angelio cum dicitur. Et rudes angelus dixit ei. Spi-
ritus sanctus superueniet in te. et. vsq; ibi: qd non
erit impossibile apud deum omne quod uoluerit
facit angelus tria.

Primo tangit operis ineffabilem ma-
gnificentiam.

Secundo adducit admirabilem exple-
bilem rationis efficaciam.

Tertio subiungit irrefragabilem ma-
gnificentiam cum dicitur Spiritus sanctus

Ber. De ānūciatiōe dñica

supueniet in te: et p̄tus altissimi obūbra-
bit tibi. Jōq; z qd̄ nascet ex te sc̄m̄: voca-
bit fili; deit̄no adoptiu; vt sc̄i hoies; sed
fili; natural̄ sine p̄ncipio a dō p̄re genit;
De hac aut̄ inexplicabili tant̄ oper; ma-
gnificētia d̄r Ber. sup̄ d̄iss̄. i. Quis (ex
cepta fortasse illa q̄ sola in se h̄ felicissime
experiri p̄meruit intellectu capere: rōne
discernere possit q̄liter splendor ille inac-
cessibilis p̄gineis se viscerib; infuderit;
Soli em̄ datū ē nosse cui soli datū ē expe-
riri. Dicat ḡ: p̄tus altissimi obūbrabit tibi
bi; h̄ ē modū illū q̄ de sp̄sctō p̄cipies: ip̄a
dei p̄tus z dei sapia ch̄s docebit q̄ sic sui
secretissimo filio se tibi p̄iunget z obum-
brabit: quaten; q̄ ratiū est p̄ri nor; f̄at et
tibi: acti angel; r̄ndeat p̄gini. Quid a me
q̄ris qd̄ in te experieris. Scies z feliciter
scies: h̄ illo auctore: illo doctore. Ad p̄t
h̄ doceri nisi a donat̄e nec p̄t addisci nisi a
suscipiente. Hec Ber. Ex hac auctoritate
Ber. (vt d̄r Albert;) colligitur q̄ beata
virgo de filio incarnato habuit cognitio-
nē q̄ est sup̄ fidē: nō tñ tā clarayt in patria
nisi forte ad horā in ip̄o p̄ceptu vel etiam
in partu; quē admodū z paul; deū vidit in
rapto. Arch̄angel; igit̄ gabriel inq̄rēt̄
rie quō fieri istud: q̄ r̄ndens se nescire et
aliū doctore; requirendū ostendēs d̄r. Spi-
ritus sanctus supueniet in te. zc. q. d. Fiet
vtriq; h̄ s; m̄ d̄ino n̄ h̄uano: quē vtriq; mo-
dū ipe sp̄sctus q̄ hui; opis auctor ē: p̄ il-
luminatissimā experientia te docebit. Ad
maiorē autē huius mysterij declarationē
notādū q̄ licz h̄c b̄ndictā diuine incarna-
tōis op̄ationē tota trinitas op̄ata sit: sp̄a
lites tñ app̄iat z attribuit sp̄sctō: qd̄ cō-
ueniēs ee ostidit doctor; sc̄tus in. iij. d̄. iij.
z. iij. p. sū. g. xxxij. tripl̄i c̄atiōe. **P**rima
dici p̄t rō charitatis. Sp̄sctus em̄ d̄r
ch̄ritas vel amor dei p̄uenit vt fili; dei sibi
carnē assumeret. Vñ Jō. iij. d̄r. Sic de-
deserit mūdū vt filij sui vnigentū daret.
Secdo est rō liberalitatis. Ad em̄ aliq̄
bus n̄ris meritis h̄ sola liberalitate z gr̄a
fili; dei carnē assumpsit. Ad titū. j. Appa-
ruit benignitas z h̄uanitas saluatoris no-
stri dei: nō ex op̄ib; iusticie q̄ fecimus nos
sed fm̄ suā misericordiaz saluos nos fecit. Jō
sp̄sctus cui app̄op̄iat ip̄a liberalitas

et gr̄a: z cept; ch̄i attribuit. vt d̄r Aug.
in enchirid. **T**ertia est rō sc̄ntitat;: q̄
sp̄sctus est sp̄s sanctificatiōis. Rho. j.
Et iō sicut alij p̄ spiritūsanctū sanctifica-
tur spiritualiter vt sint filij di adoptiu; ita
ch̄s p̄ sp̄m̄sanctū est in sanctitate cōco-
p̄tus: vt esset filius dei naturalis. Et p̄t
hoc dicit angelus bt̄e virgini. Jōq; z qd̄
nascet ex te sc̄m̄ vocabit filius da. Lij
aut̄ ch̄s de sp̄sctō p̄cept; dicit; non
tamē oz dici filius sp̄scti. qz vt dicit
Aug. in enchirid. Nat; est de sp̄sctō
ch̄s non sic filius: z de maria p̄gine sicut
filius. Jō catholice exponēda est auctori-
tas illa angeli. Sp̄sctus supue-
niet in te. i. sup̄ possibilitatē z cursū nature
veniet in te dādo fecunditatē z p̄seruandū
p̄ginitatē. Scdo sp̄sctus supueniet in te
i. sup̄ illud qd̄ habes de plenitudine eius
in te: qz sicut olim impleuit mētē nūc im-
plebit v̄trē operando filij dei p̄ceptionē
Tertio sp̄sctus supueniet in te. i. delug
scz de celis veniet in te: qz d̄r d̄m̄ optimū
desursum est. Ja. j. Quarto sp̄sctus sup-
ueniet in te. i. supra merita tua z sup̄ meri-
ta omnīū creaturay. Quinto sp̄sctus su-
pueniet in te. i. super omēs q̄ ante te fuer-
unt z post te erūt: vt sis eius tabernacu-
lū rēplū z sacrariū. Cū itaq; audiuim; sp̄-
ritūsanctū in maria supuenisse: statim opis
magnitudinē admirēmur: veneremur;
in virginitis fecunditate amplissimū mun-
gr̄e dei sibi p̄cesse q̄ tanta fuit vt sola esse
illius mat̄ in terris q̄ solū habet patrē in
celis. Bene igit̄ d̄r sp̄sctus supuenit;
se. i. superexcelleret venisse in virgine qm̄
ea nouū atq; singularissimū z oim̄ excel-
lentissimū atq; mirabilissimū op̄ operat;
est. De quo dicit Ber. Hodie tres miracu-
ras. i. tria opera fecit de; ita mirabilis sin-
gularia vt talia nec facta nec amplius fal-
ciēda sint. Cōiuncta h̄ppe sūt ad iuicē de;
hō: mat; z virgo: fides z cor h̄uani. P̄na
p̄iunctio est valde mirabilis qz cōiuncta
sunt limus z deus: mat̄ est z infirmitas
tāta vilitas z tanta sublimitas. Nihil em̄
deo sublimius: z nihil limo vilius. Sc-
cūda cōiunctio nibilo minus est valde mi-
rabilis. A seculo em̄ nō est auditū qz p̄g-

super Missus est Jo. CXXXVII

esse q̄ pepit: et q̄ mater esset q̄ virgo p̄
maneat. Tercia p̄iunctio est p̄ila z secūda
inferior: sed nō min⁹ fortis. Dix̄ em̄ quō
co: humanū fidē his duob⁹ accommodat:
quō credi potuit q̄ de⁹ hō esset: et q̄ vir-
go p̄māsit q̄ pepisset. T̄bi em̄ portavit stel-
la solē: palmes vitē: riuul⁹ fontē: filia p̄ez
creatura creatorē. Hec Ber. P̄z itaq; i
cōprehēnsibilis op̄is magnificētia quā ostē-
dit angelus: cū dixit. Sp̄s illi tū s̄ lupuenti/
et i te zc. **S**ecūdo adducit agel⁹ admirabi-
lē exēplū eidentia: cū dixit. Et ecce helisa-
bet cognata tua z ip̄a p̄cepit filiū in se. sua.
Et hic mētis est ser̄ illi q̄ vo. sterit. q. di.
vt facit⁹ credas: ecce Helisabet cognata
tua z ip̄a p̄cepit filiū in senectute sua: cuz
nō vocaret sterit⁹ p̄ter iadudū notā sterili-
tatis eius. hoc etia addidit angel⁹: sicut di-
xit Bern. vt gaudiū gaudio cumularer.

Tercio subiūgit irrefragabilē rōis effi-
caciā: cū dixit: qz nō erit impossibile apud
deū oē verbū. Quia em̄ exēplū p̄ fidei con-
firmatiōe adductū sup⁹ nō est vsq; qz p̄-
fectū qz vix mltō mai⁹ est virgine p̄cepit
parere q̄ s̄ qz z steritē. T̄o adducit ange-
lus rōis efficacitā ex dei oipotētia di. **D**i
nō erit impossibile apud deū oē verbū: id ē
ois res digna p̄bo: siue oē qd̄ ip̄e dñs ver-
bo p̄misit: qz vt dicit Ps. Ip̄e dixit z fa-
cta sunt zc. Vel oē verbū. i. oē qd̄ est ab i-
tellectu p̄ceptibile qd̄ vix p̄radictōz nō
includit.

Tertū est mysteriū final

conclusionis: vix cū dixit br̄a p̄go: Ecce an-
gella dñi f. m. f. m. verbū tu. Circa hoc my-
steriū intueri z p̄replare o aia deuota q̄lit
est ibi tota trinitas p̄sens: i r̄sionē huius
singlar̄ filie sue expectās: **H**editare etiā
q̄lit ip̄e angel⁹ cū reuerētia dñam suam
aspicit z eius p̄udentiā atq; humilitatez
p̄replaf. Aug⁹ in q̄dam ser̄mo. sic alloq̄tur
virginē. Jā audisti maria quō fiet hoc: re-
spōde nuc verba vite: Audisti quō fiet h:
qz sp̄s ana⁹ supueniet i te vt plē gignas
et p̄ginitatē nō amittas: filiū p̄feras z p̄-
partū incorrupta p̄maneat. **O** br̄a maria
secū oē captiū tuū deprecatur assensuz te
dñā mōs sue fidē oblidē fec̄. Noli morari
virgo mōcio festināter r̄nde verbū z suscipi
pe filiū. Da fidē z senu p̄tutē. Ecce (inq̄t)

ancilla dñi: fiat mihi s̄m̄ v̄bū tuū. Hec
Aug⁹. Et Ber. Audisti virgo qz p̄cipi-
es: audisti q̄ nō p̄ hoiez: sed p̄ sp̄s sanctū:
expectat angel⁹ r̄nsū tuū vt reuertat ad
dñm q̄ misit illū. **E**xpectam⁹ z nos o dñā
verbū misatiōis q̄s misabilis p̄mitit. **M**er-
ita dānatiōis. Ecce z p̄eciū tibi offertur
n̄se salutis statimq; liberemur si consen-
tis. **H**oc a te virgo p̄ta supplicat flebilis
adā cū misera sobole sua exul de paradī-
so. **H**oc d̄ d̄: **H**oc z flagitat ceteri patres
tui q̄ z ip̄i habitāt in regiōe vmbre mortis
Hoc totus mūdus expectat **O** dñā r̄nde
verbū qd̄ terra: qd̄ inferi: qd̄ expectant z
et sup̄: r̄nde verbuz: z suscipie verbū: p̄fer
tuū z suscipie diuinū: emitte transitorū et
amplectere sempiternū. **H**ec Bern. Sic
itaq; tandē prudētiss̄a virgo audiat an-
geli sermonib⁹ (vt pie credit⁹) p̄funda de-
uotione flexis genib⁹: manib⁹ iunctis z ex-
p̄stis z oclis ad celū eleuatis cū inextima-
bili humilitate prulit de Meratiōis ver-
bū toto cordis affectu audiendū: di. Ecce
ancilla dñi. q. di. nō mee sed illi⁹ p̄ratis sū:
fiat mihi s̄m̄ v̄bū tuū. **A**uf. **O** fides dō
accepta: o hūilitas deo grata. o obediētia
q̄ sacrificio deo locūdi⁹ oblata. **O** subli-
mis virgo dei m̄r. **O** mater hūilis ancil-
la dñi. **Q**uid sublim⁹ esse possit: z qd̄ hu-
milis sentire possit. **H**ec ille. **P**redicta
igit sacratissima virginis verba virtutes
redolēt inextimabiles. **P**rimo em̄ ibi tā-
gatur inextimabilis obediētie p̄p̄ritudo:
cū dicit: Ecce. **H**ec itaq; obediētia tanta
fuit q̄ nunq; deo grator: acceptiorq; in ali-
q̄ alta creatura siue hoie siue angelo inue-
niri possit. **A**ug⁹. **O** felix obediētia. **M**in-
signis gr̄a q̄ dū hūiliter fidē dedit celi in se
opificē incorpauit: impleuit in ea dñs qd̄
dudū p̄dixerat: **O**bediam volo p̄ q̄ s̄ a
criticū. **H**ec fuit vere obediētia oī sacrifi-
cio grator. **H**ec volūtas cunctis hostijs
acceptior. **S**ecūdo tangit admirabilis hu-
militat̄ plenitudo: cū dicit: ancilla dñi. **B**er.
Dater dei eligit z ancillā se noiat: nō in
diocris reuera hūilitat̄ insigne est oblata
tāta gl̄a nō oblitūset hūilitatē: nō magnū
est hūilem esse in abiectiōe. magna p̄ius
et rara hūilitas honorata. **H**ec ille. **S**ic
em̄ d̄t **B**er. **D**ecebat q̄ sic p̄ sup̄ d̄a eue-
mōs i mōz irauit: ita p̄ humilitatē ma-